

อมตพจน์ของ

ศาสตราจารย์วิลเลียม แฮริส

“เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือการพัฒนาอุปนิสัย ไม่มีเป้าหมายอื่นใด ไม่ว่าจะให้ประโยชน์สักแค่ไหน ไม่ว่าจะแก้ตัวอย่างไร ในระยะยาวการพัฒนาอุปนิสัย จะนำมาซึ่งความพึงพอใจที่สุดในเรื่องการพัฒนาอุปนิสัยนี้มีปัจจัยที่จำเป็นมาเกี่ยวข้องอยู่สองประการ คือการฝึกรอบมจิตใจและการค้นหาสัจธรรมในศาสนาและจริยธรรมอันล้ำเลิศ น่าเสียดายที่ว่าบ่อยครั้งได้มีการมองข้ามอาจเรียกได้ว่าเป็นความจริงแท้ที่เสีย และเราน่าจะเรียนรู้ได้จากความผิดพลาดของผู้อื่น”

หมายเหตุ

วันที่ 2 มกราคมของทุกปี โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัยได้จัดงานวันระลึกถึงวันก่อตั้งโรงเรียน เพราะเมื่อวันที่ 2 มกราคม 1906 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 6 เมื่อทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชได้เสด็จที่บริเวณก่อตั้งโรงเรียนของเพรสไบทีเรียนมิชชั่นแห่งใหม่ ทรงวางศิลาแรกอาคารเรียนหลังแรกคืออาคาร BUTLER และทรงพระราชทานนามโรงเรียนว่า “The Prince Royal s College”

วันเดียวกันนั้นศาสตราจารย์วิลเลียม แฮริส ผู้ก่อตั้งโรงเรียนกราบบังคมทูลต่อพระบรมโอรสาธิราชเป็นภาษาอังกฤษ คนจำนวนมากจึงไม่ทราบว่าท่านทูลว่าอย่างไร หลายปีมานี้ผมคิดอยากจะแปลคำกราบบังคมทูลนี้อย่างเต็มรูปแบบ และในที่สุดได้แปลคำกราบบังคมทูลนี้สำเร็จและขออาจารย์วิภาศรี จ้อยสูงเนิน หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยของโรงเรียนฯ ได้ปรับคำราชาศัพท์ให้จนเป็นที่เรียบร้อย

ปีนี้โรงเรียนฯ อายุครบ 92 ปี เชื่อว่าคำกราบบังคมทูลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษาก็ง็นนำมาเผยแพร่

พงษ์ ตนานนท์

คำกราบบังคมทูลของ ดร.วิลเลียม แฮร์ริส

ต่อ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร

เมื่อวันที่ 2 มกราคม ค.ศ.1906

ใต้ฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง ชาวคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนมิชชัน รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ได้ฝ่าละอองพระบาทได้พระราชทานวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานและโปรดเกล้าฯ วางศึลารากอาคารเรียนของโรงเรียนในครั้งนี

งานพันธกิจรับใช้ของข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง ได้ดำเนินมาในเมืองเชียงใหม่เป็นเวลากว่าสามสิบเก้าปี ตั้งแต่เริ่มงานมาเป็นที่ตระหนักว่า การให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นสิ่งที่บรรดาข้าพระพุทธเจ้ามีความตั้งใจและหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้เห็นผลสำเร็จของงานนี้

ตลอดระยะเวลาที่ยี่สิบปีที่ชาวคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนมิชชันได้ดำเนินการจัดการศึกษา โดยตั้งโรงเรียนขึ้นมาและเปิดสอนหนังสือให้แก่นักเรียนทุกคนโดยไม่จำกัดลัทธิความเชื่อถึงแม้ว่าสิ่งที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียนจะไม่เป็นไปตามที่คิดหรือคาดหวังไว้เสียทั้งหมด แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าบรรดานักเรียนที่จบการศึกษาไปจากโรงเรียนต่างมีตำแหน่งหน้าที่การงาน ตลอดจนได้รับการไว้วางพระราชหฤทัยให้รับราชการสนองใต้เบื้องพระยุคลบาท ในหัวเมืองฝ้ายเหนือนี้ทั้งในเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก มีบ้างที่ไปทำงานในบริษัทเอกชนบ้างไปเป็นช่างฝีมือ และมีบ้างที่ประสบความสำเร็จจากการไปเป็นนักธุรกิจ ซึ่งคนต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะทำงานในตำแหน่งหน้าที่ใด ล้วนแล้วแต่มีส่วนในการช่วยให้บ้านเมืองได้จำเริญไพบูลย์ขึ้น

เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือการพัฒนาอุปนิสัย ไม่มีเป้าหมายอื่นใดไม่ว่าจะให้ประโยชน์สักแค่ไหน ไม่ว่าจะแก้ตัวอย่างไร ในระยะยาวการพัฒนาอุปนิสัยจะนำมาซึ่งความพึงพอใจในที่สุด ในเรื่องการพัฒนาอุปนิสัยนี้มีปัจจัยที่จำเป็นมาเกี่ยวข้องอยู่สองประการ คือการฝึกรบมจิตใจ และการค้นหาสัจธรรมในศาสนาและจริยธรรมอันล้ำเลิศ น่าเสียดายที่ว่าบ่อยครั้งได้มีการมองข้ามสิ่งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นความจริงแท้ที่เสียและเราน่าจะเรียนรู้ได้จากความผิดพลาดของผู้อื่น

เมื่อครั้งที่พระมหาจักรพรรดิเฟรเดอริกแห่งเยอรมัน เสด็จพระราชดำเนินไปประเทศสเปน หลังจากที่ได้ทรงเยี่ยมเมือง ๆ หนึ่ง พระองค์ได้ทรงบันทึกข้อความสั้น ๆ ลงในสมุดบันทึกของพระองค์

ว่า “มีโบสถ์ยี่สิบแห่งแต่ไม่มีโรงเรียนแม้แต่โรงเดียว” พระราชกระแสสั้น ๆ นี้ นับได้ว่าเป็นคำวิจารณ์ที่บ่งบอกอะไรบางอย่างที่ตรงและยุติธรรมดี ด้วยเป็นที่ประจักษ์กันว่าสเปนนั้นให้ความสำคัญต่อการสร้างโบสถ์และวัด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ค่อยเอาใจใส่หนักกับการพัฒนาสติปัญญาของประชาชน ด้วยเหตุนี้ประชาชนตกอยู่ภายใต้ภาวะที่ถูกกดขี่และทุกข์ยากจนช่วยตัวเองไม่ได้ ไม่รู้แม้กระทั่งว่าจะต้องทำอะไร นั่นคือผลที่อาจกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นเพราะการจัดการศึกษาของรัฐนั่นเอง

อีกด้านหนึ่ง ประเทศฝรั่งเศสกลับมีการกระทำที่ตรงกันข้ามอย่างชัดเจนอาจกล่าวได้ว่า มีโรงเรียนชั้นนำของโลกอยู่ในประเทศฝรั่งเศสนี้หลายโรง แม้ฝรั่งเศสจะเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางแต่กลับละเลยการสอนจริยธรรมในระดับประถมและมัธยม ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่สิ่งที่เพิ่มขึ้นเร็วกว่าคือการก่ออาชญากรรม ซึ่งเรื่องนี้ นักการศึกษาชั้นนำของฝรั่งเศส ได้แสดงความคิดเห็นไว้ในการประชุมสัมมนาเรื่องการจัดการศึกษาที่ประเทศอังกฤษ จัดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ว่า การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมในฝรั่งเศสน่าจะเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการให้การศึกษามากเกินไป

ดังนั้น แม้จะจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาอุปนิสัยแล้ว ก็ยังคงต้องจัดให้มีการศึกษาความรู้ทั่วไปอย่างกว้าง ๆ การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณยังเป็นเรื่องจำเป็นเพราะเป็นความรู้พื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความรู้อื่นอีกมากมาย ซึ่งความรู้เพียงเท่านี้เปรียบได้แก่ขุมที่พักหน้าประตูห้องโถงของความรู้ การเรียนวิชาภาษาอังกฤษไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการค้าขาย เช่นทุกวันนี้เท่านั้น แต่ยิ่งไปกว่านี้ ภาษาอังกฤษจะช่วยให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้ทันต่อความเป็นไปในโลก วิชาประวัติศาสตร์ยิ่งจำเป็นที่สุด เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำกิจการงานที่เหมาะสมกับตนเอง อันจะอำนวยประโยชน์แก่ประเทศชาติตามสมควร การศึกษาที่สมบูรณ์แบบจะต้องเป็นการศึกษาในสิ่งที่จะสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ทุกคนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการไปให้สูงขึ้นจนใกล้ดวงอาทิตย์เหมือนอีคารัส (Icarus) แต่ควรใช้ขาทั้งสองข้างหยัดขึ้นบริการรับใช้ผู้คนบนท้องถนนจะดีกว่าทั้งนี้การได้รับการศึกษาจะทำให้คนแต่ละคนได้ทราบว่าคุณเองนั้นเหมาะสมที่จะยืนอยู่ ณ ที่ใดในสังคม

ข้าพระพุทธเจ้า ไม่เคยคิดที่จะสร้างคนให้เรียนจบออกไปเป็นข้าราชการ หรือออกไปประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้สูง ๆ เท่านั้น แต่คงจะมีอีกจำนวนมากที่ออกไปประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ นักบัญชีที่เชื่อถือได้ ตลอดจนช่างฝีมือที่ชำนาญการ แต่ที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นอย่างไร เขาต้องพร้อมที่จะทำงานด้วยการทุ่มเทกำลังกายกำลังใจจนสุดความสามารถ คงไม่มีโรงเรียนใดที่จะให้การศึกษาก่อนเพื่อให้ออกไปเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมีความชำนาญ และมีนิสัยสูงส่งในวิชาชีพต่าง ๆ ได้ดีมาก

เท่าโรงเรียนแห่งนี้ และสำหรับภาคเหนือ ในช่วงนี้ยังมีความต้องการช่างฝีมืออีกเป็นจำนวนมาก จึงเป็นหน้าที่ของบรรดาผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่จะตอบสนองความต้องการนี้

เหนือสิ่งอื่นใดการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องหากเป็นไปได้ก็จะเป็นการดีที่จะจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งจะดีกว่าการศึกษาแบบปะปะ โดยจัดให้นักเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่งอย่างจริงจังในทางด้านศิลปศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีความมุ่งมั่นและตั้งความหวังอันสูงส่งไว้ว่าสักวันหนึ่งโรงเรียนแห่งนี้จะค่อย ๆ พัฒนาตนเองจนเป็นวิทยาลัย ซึ่งแน่นอนว่าการวางรากฐานที่แข็งแกร่งมีความสำคัญและจำเป็นยิ่งเพื่อสิ่งที่วาดหวังไว้จะได้ไม่พังทลายศิระะตนเอง

ใต้ฝ่าละอองพระบาท

ด้วยเจตนารมณ์ที่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้เฝ้าฝันถึงอนาคตของโรงเรียนแห่งนี้ แม้ว่าอาจต้องใช้เวลา นานปีกว่าที่จะได้เห็นสิ่งที่หวังไว้ แม้เพียงเศษเสี้ยวหนึ่ง แต่อย่างน้อยที่สุด ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะยังคงพยายามรักษาเจตนารมณ์ทางการศึกษานี้สืบต่อไป และข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีความเชื่อมั่นอยู่อย่างหนึ่งว่า ในแต่ละปีโรงเรียนนี้จะพัฒนาบุคลากรที่มีความจงรักภักดีต่อชาติและราชบัลลังก์ เป็นพลเมืองของประเทศเป็นข้าราชการและเป็นคนซื่อตรง